

České země byly občas bitevním polem, častěji mostem

Benedikt XVI. na letišti, Praha - Stará Ruzyně, 26. září 2009

Pane presidente,
milí páni kardinálové a bratři biskupové,
Vaše Excellence,
dámy a pánové!

Mám velikou radost, že mohu dnes být v České republice, a jsem hluboce vděčný vám všem za srdečné přivítání. Děkuji panu prezidentu Václavu Klausovi za jeho pozvání navštívit tuto zem a za jeho milá slova. Je mi ctí, že jsou zde přítomni představitelé občanského a politického života a jim, jakož i všemu českému lidu, adresuji svůj pozdrav. Protože jsem zde především na návštěvě katolických společenství Čech a Moravy, zdravím srdečně a bratrsky pana kardinála Vlka, arcibiskupa pražského, Monsignora Jana Graubnera, arcibiskupa olomouckého a předsedu České biskupské konference, a všechny přítomné biskupy a věřící. Byl jsem obzvláště dojat, když jsem od mladé dvojice obdržel dary typické pro kulturu tohoto národa, spolu s hroudou rodné země. To mi připomíná, jak hluboce je česká kultura proniknuta křesťanstvím, neboť – jak známo – tyto dary, chléb a sůl, mají zvláštní význam v symbolice Nového zákona.

Jestliže celá evropská kultura byla hluboce formována křesťanským dědictvím, platí to obzvláště pro české země, neboť díky misijnímu působení svatých Cyrila a Metoděje v 9. století získal staroslověnský jazyk poprvé psanou podobu. Tito apoštolové slovanských národů a zakladatelé jejich kultury jsou po právu uctíváni jako patroni Evropy. Stojí pak za zmínku, že tito dva velcí svatí byzantské tradice se zde setkali s misionáři původem z latinského Západu. České země byly historicky a územně – tím, že se nacházejí v srdci evropského kontinentu na křižovatce severu a jihu, východu a západu – místem setkávání různých národů, tradic a kultur. Nelze popřít, že to, co někdy bylo příčinou třenic, se dlouhodobě ukázalo jako plodné setkání. Odtud pramení rozhodující role českých zemí v intelektuálních, kulturních a náboženských dějinách Evropy: občas byly bitevním polem, častěji však mostem.

Brzy si připomenete dvacáté výročí „sametové revoluce“, kterou šťastně a pokojně skončilo mimořádně těžké období této země, období, v němž myšlenková a kulturní výměna byla přísně kontrolována. Spolu s vámi i s vašimi sousedy děkuji za vaše osvobození od těchto despotických režimů. Jestliže pád berlínské zdi byl předělem ve světových dějinách, tím více to platí pro země střední a východní Evropy. Ty tím získaly místo, které jim jako svrchovaným náleží ve společenství národů.

Nelze nicméně podceňovat následky čtyřicetiletého politického útlaku. Mimořádnou tragédií pro tuto zemi byl tvrdý pokus tehdejší vlády umlčet hlas církve. V průběhu vašich dějin, od časů svatého Václava, svaté Ludmily a svatého Vojtěcha, až po svatého Jana Nepomuckého zde žili stateční mučedníci, jejichž věrnost Kristu promlouvala hlasem silnějším a výmluvnějším, než byl hlas jejich vrahů. Tento rok si připomínáme čtyřicáté výročí smrti Božího služebníka kardinála Josefa Berana, pražského arcibiskupa. Chci zde projevit úctu jemu a jeho nástupci, kardinálu Františku Tomáškoví, kterého jsem měl čest poznat osobně. Oba byli nezdolnými svědky křesťanské víry tváří v tvář pronásledování. Tito, a dalších bezpočet odvážných kněží, řeholníků a laiků, mužů a žen, uchovalo v této zemi živý plamen víry. Dnes, kdy byla obnovena náboženská svoboda, vyzývám všechny obyvatele této

republiky, aby znovu objevili křesťanské tradice, které formovaly jejich kulturu. Povzbuzuji též křesťanské společenství, aby byl jeho hlas slyšet, když celá země musí čelit výzvám nového tisíciletí. „Bez Boha člověk neví, kam má jít, ani není schopen pochopit, kdo je“ (Caritas in veritate, 78). Pravda evangelia je pro zdravou společnost nepostradatelná, protože otevírá naše srdce naději a umožňuje nám objevit naši nezcizitelnou důstojnost Božích dětí.

Vážený pane prezidente, znám Vaše přání, aby náboženství hrálo větší roli v záležitostech této země. Prezidentská zástava vlající nad Pražským hradem hlásá heslo „Pravda vítězí“: je mým upřímným přáním, aby světlo pravdy dále vedlo tento národ, který byl ve svých dějinách tolik požehnaný svědectvím velkých světců a mučedníků. V tomto věku vědy je poučné připomenout si příklad Johanna Gregora Mendela, augustiniánského opata z Moravy, jehož průkopnické výzkumy položily základy moderní genetiky. Jemu jistě nebylo určeno napomenutí jeho patrona, svatého Augustina, který si stěžoval, že mnozí „více tíhli k obdivování faktů, místo aby hledali jejich příčiny“ (Pistula 120,5, srov. Jan Pavel II, Oslava památky opata Gregora Mendela u příležitosti prvního století od jeho smrti, 10. března 1984, 2). Skutečnému pokroku lidstva nejlépe prospívá právě takový soulad mezi moudrostí víry a intuicí rozumu. Kéž by se český lid mohl vždy těšit z plodů tohoto šťastného spojení.

Zbývá mi jen zopakovat díky vám všem a říci, že jsem se opravdu velmi těšil na tyto dny mezi vámi v České republice, kterou hrdě nazýváte „země česká, domov můj“. Srdečné díky.